

УДК 725.398 (045)

М. В. Бутик
*аспірант кафедри містобудування
Національного авіаційного університету*

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ФАКТОРІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ АЕРОВОКЗАЛІВ

Анотація: у статті виявлено ряд основних факторів, які впливають на формування архітектурно-просторового рішення аеровокзальних комплексів, проведена систематизація та наведена коротка характеристика кожного з них.

Ключові слова: аеровокзал, аеропорт, фактори формування аеровокзалів.

У сучасному світі авіація є невід'ємною складовою інфраструктури суспільства. Незважаючи на те, що авіація вважається порівняно молодого галуззю процес еволюції функціонування аеропортів є одним із самих показових, особливо з погляду архітектури розвитку будівель аеровокзалів. За останні півстоліття цивільна авіація розвивалась вельми швидко, стимулюючи дослідження та модернізацію забудови та якісні зміни архітектурних рішень аеровокзалів.

Необхідною передумовою дослідження архітектурно-просторових рішень аеровокзальних комплексів є всебічний розгляд та систематизація усіх факторів, що впливають на їх формування. Фактори являють собою причину, рушійну силу процесу формування будівлі, що визначає її характер і окремі риси.

До основних факторів варто віднести наступні:

Система повітряного транспорту. Архітектурно-просторове рішення аеровокзального комплексу формується, виходячи з об'ємів перевезень, їх характеристики (співвідношення початкових, кінцевих, транзитних, трансферних пасажиропотоків), типів експлуатованих і перспективних літаків.

Основним технологічним показником аеровокзального комплексу являється його потужність – пропускна здатність, тобто число пасажирів, що обслуговуються в ньому за одиницю часу (година, доба, місяць, рік). Як у міжнародній практиці, так і в нашій країні при визначенні необхідних площ і устаткування використовується потрібна часова пропускна спроможність (пас/год). Річна пропускна здатність являється вихідною величиною, на підставі якої визначають місячну, добову, годинну пропускну здатність.

Містобудівний фактор впливає як на аеропорт в цілому, так і на аеровокзальний комплекс зокрема. Містобудівний фактор включає цілий ряд складових елементів, таких як відведення і резервування земельних ділянок,

шумова дія, забруднення повітряного середовища, випромінювання електромагнітних коливань від засобів радіолокації, засобу і способу транспортування пасажирів і багажу між містом і аеровокзальним комплексом.

Особливе місце в містобудівному чиннику займають національні традиції і місцеві особливості, котрі необхідно враховувати при створенні архітектурного образу аеровокзального комплексу, його об'ємно-планувального рішення.

Складові містобудівного фактору, пов'язані з розміщенням нових аеропортів, вплив не лише на жителів міста, промисловість районів, що примикають до аеропорту, але також і на майбутніх жителів – працівників аеропорту та промисловість, яка буде необхідна для нормального функціонування аеропорту.

Врахування **природно-кліматичного фактора** дуже важливе для створення як середовища в цілому, так і окремих його елементів, адже це один з найголовніших чинників, який впливає на захист людини від несприятливих кліматичних умов.

Природні фактори можна визначити первинними, які діють тільки залежно від природно-кліматичних умов даного регіону. Вони впливають і на формування потреб людини, і на підходи до створення її існування.

Природно-кліматичні фактори суттєво впливають на формування архітектури аеровокзалу.

Можна назвати такі природно-кліматичні фактори, які впливають на створення комфортного середовища для життя і діяльності людини:

- температурно-вологісний режим;
- сонячна радіація;
- сейсмічність;
- геологічна характеристика ґрунтів.

Санітарно-гігієнічні фактори відіграють важливу роль в функціонально-планувальній організації аеровокзалу, адже вони безпосередньо впливають на фізичне середовище, в якому перебуває людина. Дані фактори, є необхідними для визначення площ приміщень та санітарно-гігієнічних вимог до споруд аеровокзалів. Від впливу цих факторів залежать вимоги до конструктивних рішень аеровокзалів, використання будівельних матеріалів, розміщення аеровокзалу щодо злітно-посадкової смуги.

Антропометричні фактори. Як відомо, людина є основою при нормуванні функціональних розмірів всього предметно-просторового середовища. Антропометрична відповідність характеризується правильно обраними параметрами конструкцій з точки зору анатомічних особливостей

людського тіла (антропометричних характеристик) – розмірів, маси, фізичної сили, можливостей руху.

Конструктивні фактори. Заакцентування уваги на конструктивних факторах, у вирішенні просторових структур, свідчить про те, що конструкція стає формотворчим компонентом та просторово-тектонічним акцентом, у виявленні певних особливостей та засад формування аеровокзалів, а не тільки засобом втілення архітектурного задуму. Конструктивні фактори виявляються у наступному: за конструктивною схемою та несучою основою; за типом конструкції і зокрема форми; за матеріалом і технологією зведення конструктивних форм; за світлотехнічними та акустичними особливостями. Цей перелік виявляє широку палітру архітектурно-конструктивних засобів, що посилюють формоутворюючу дію конструктивних факторів, як чинників творення просторової структури в будівництві аеровокзалів. Адже конструкція – це виявлення форми і її проявлення у просторовій структурі будівель аеровокзалів.

Соціальний фактор. Громадське значення аеровокзального комплексу, що є національною "візитною карткою" (адже перше враження про країну, місто складається по рівню обслуговування пасажирів в аеропортах) визначається тим, де він будується: в аеропортах, що обслуговують столиці держав, великі вузли міжнародних авіаліній або всесвітньо відомі міста з історичними і культурними пам'ятками.

Громадська значущість аеровокзалу відповідно впливає на його основні техніко-економічні показники: вартість будівництва, величини площ, будівельної кубатури, використання високоякісних матеріалів і устаткування для забезпечення необхідного рівня обслуговування пасажирів (в цілях престижу міста, країни і т. д.).

Економічний фактор є одним з визначальних при виборі архітектурно-планувального рішення аеровокзального комплексу. Сума капіталовкладень, яка виділяється для будівництва багато в чому визначає принципову планувальну схему обслуговування пасажирів, питомі показники будівельної кубатури та робочих площ, що доводяться на одного пасажирів, асортимент і якість технологічного устаткування, матеріалів.

Необхідно також мати на увазі, що аеровокзал як підприємство має бути рентабельним в експлуатації, тобто треба прагнути до того, щоб на кожну одиницю продукції (обслугованого пасажирів) доводилося б мінімальне число затрат – трудових, матеріальних, фінансових при дотриманні необхідних комфортних умов.

Приведений вище розподіл факторів являється, звичайно, умовним. На практиці ці чинники часто пов'язані між собою так тісно, що важко відокремити один від одного.

Встановлено, що всі фактори впливу на формування архітектури аеровокзальних комплексів слід свідомо об'єднати «під один дах». Цим «дахом» має стати цілісна архітектурна концепція архітектурно-просторової організації аеровокзалів, яка повинна базуватися на одночасному врахуванні перерахованих факторів, кожен з яких може вважатись основоположним (а інші – підпорядкованими), але жоден з яких не може бути вилученим.

Література

1. Абызов В. А. Архитектура общественных зданий с гибкой планировкой / В. А. Абызов, В. В. Куцевич – К.: Будивельник, 1990. – 112 с.
2. Ежов В.И. Архитектура общественных зданий и комплексов / В. И. Ежов, С. В. Ежов Д.В. Ежов; под общ. ред. В.И. Ежова.; Украинская академия архитектуры, Архитектурное бюро “ЕЖОВ”. – К.: ВИСТКА, 2006. – 380 с.
3. Омеляненко М.В. Основи нормування міського середовища: Навч. посіб. / М. В. Омеляненко; за заг. ред. д. арх., проф. М. М. Дьоміна – К.: Книжкове видавництво НАУ, 2007. – 192 с.
4. Комский М. В. Аэровокзалы / М. В. Комский, М. Г. Писков – М.: Стройиздат, 1987. – 199с.
5. Писков М. Г. Аэровокзальные комплексы аэропортов / М. Г. Писков – М.: Воздушный транспорт, 1983. – 158с.

Аннотация

В статье выявлено ряд основных факторов, которые влияют на формирование архитектурно-пространственного решения аеровокзальных комплексов, проведенная систематизация и приводится краткая характеристика каждого из них.

Ключевые слова: аеровокзал, аэропорт, факторы формирования аеровокзалов.

Annotation

In the article found out the row of basic factors that influence on forming of architectonically-spatial decision of the train aerostation complexes, conducted systematization and the brought short description over each of them.

Keywords: air terminal, airport, factors of forming of air terminals.